

Peculiaris genetivi usus exempla nobis praebet v. I, 11, 20 „culpa timoris erit“ et v. III, 24, 5 „sed non tam ardoris culpa est“, ubi genetivos casus vocabulorum „timoris“ et „ardoris“, quae subiecta esse debebant, e substantivo „culpa“, quod vim praedicativam habet, videmus aptos esse.

Licentiosem genetivi obiectivi usum, cum apud omnes et vinctae et prosae orationis scriptores saepe occurrat et ab Hertzbergio (I. p. 139) tractatus sit, praetermitto et, priusquam ad ablativum transeo, id commemoro genetivi genus, quod „genetivum appositivum“ dicimus (cfr. Kuehner lat. Gr. II. §. 83, 4).

Exempla nobis praebent hi loci: III, 1, 26 „Permessi flumine“; IV, 10, 51 „flumina Nili“; V, 5, 57 „munera vestis“.

Accedo ad ablativi usum perlustrandum.

De ablativi usu.

Ablativi usurpationem si examinamus, inprimis Propertius nudum ablativum, ut locum non solum apertum, sed etiam clausum significaret, saepe adhibuit.

Hunc usum, qui raro iam apud Ennium (ann. 465 „it nigrum campis agmen“), saepius autem apud Lucretium reperitur et etiam apud Tibullum (cfr. Streifinger, de synt. Tib. p. 20), Vergilium, Horatium et apud scriptores argenteae, quae dicitur, aetatis invenitur (Draeg. hist. Synt. I. p. 520 sq.), a Propertio maxime excultum esse, neminem fugit, qui eius elegias perlegit.

Cum autem nudus ablativus¹⁾, si locus apertus designatur, saepissime etiam apud alios illius aetatis poetas, quin etiam apud scriptores pedestris orationis legatur, ea tantum enumerabo exempla, e quibus nudum ablativum ad indicandum locum clausum usurpatum esse apparet; sunt haec: II, 4, 10 „Amythaonio domo“; 6, 28; III, 3, 17; 3, 16; 8, 20; 8, 22; 19, 8; 17, 10; IV, 9, 31; 6, 49; post verbum „ponere“: I, 17, 22; II, 9, 45; III, 2, 2; V, 10, 28. (cfr. Holtze synt. Lucr. lin. p. 9). — Interdum Propertius locis, ubi ablativum sine praepositione positum exspectamus, praepositionem „in“ adhibuit, ut: III, 22, 2 „tota in urbe“; 30, 24 „in tota urbe“; 27, 37 „in toto corpore“; IV, 14, 40 „in multis locis“.

¹⁾ Nudum ablativum loci fere quinquagies positum inveni.

Maiore etiam licentia Propertius ablativum posuit, ubi praepositio „in“ idem quod „ad“ vel „prope“ significaret, ut: I, 3, 22; 7, 23; 14, 1; III, 5, 39; 22, 37; I, 15, 10; 17, 23; in v. III, 8, 3 „non potuit saxo vitam posuisse Cerauno“ „saxo“ utrum ablativus loci an instrumentalis sit, dubitari potest.

De ablativis „via“ (III, 23, 2; IV, 5, 36;) et „tramite“ (IV, 12, 44; 15, 26), quos non tam ablativos loci quam comitatus esse apparet, non disseram, quod etiam apud aureae, quae dicitur, aetatis scriptores reperiuntur. (cfr. Draeg. hist. Synt. I. p. 522).

Transeo igitur ad ablativum instrumentalem, qui post verba „sedendi, iacendi“ similiaque saepissime pro ablativo cum praepositione „in“ positus est. (Cfr. Kuehnast Liv. Synt. p. 174; Draeg. h. S. I, p. 525); V, 11, 86 „sederit toro“; 8, 21 „sedens primo temone“ (contra Cat. 52, 2 „sedet in sella“); I, 3, 2; 11, 2; IV, 17, 13; IV, 2, 8 „vecta tropaea rate“; (contra IV, 1, 11 „in curru vectantur amores“); IV, 6, 53; III, 21, 6; V, 7, 59; I, 8, 33; deinde II, 3, 12 „puro lacte natant folia“; I, 17, 12 „tuo tenere sinu“; V, 11, 64; III, 21, 8.

De ablativis loci dicit Hertzbergius (I. p. 135): „Hinc (i. e. ex hoc ablativi usu) orta est ratio laxior, qua neminem saepius Propertio usum esse cognovi, non illa cum ablativo absoluto temere confundenda, quamvis huius quoque originem eandem esse concedam. Cuius generis audacissimum est IV, 22, 13: „Qua rudis Argoa natat inter saxa columba (pinus)“.

Miror, quod Hertzbergius e licentiore ablativi usu tales ablativos quales „Argoa columba“ originem cepisse dixit; nihil enim commune mihi videntur habere. Equidem „Argoa columba“ ablativum instrumenti esse censeo.

Hic de nonnullis locis, quos Hertzbergius (I. p. 136) huc refert, disputabo. Eodem enim modo, quo ablativum „Argoa columba“, explicat etiam IV, 16, 21 (Hertz. III, 17, 21) „Aetnaeo fulmine partus“; sed errare mihi videtur; nam „Aetnaeo fulmine“ ablativum modi esse ex hisce locis elucet, qui similem praebent usum IV, 16, 35 „vertice turrigero iuxta dea magna Cybebe tundet etc.“; II, 1, 76 „esseda caelatis siste Britannia iugis“; 2, 10 „medio mero“; III, 28, 38 „medius docta cuspide Bacchus erit“ pro „cum cuspide“. Deinde legimus I, 21, 3 „quid nostro gemitu turgentia lumina torques?“

Ablativum „nostro gemitu“ Hertzbergius (I. p. 136 et III. p. 77) absolutum esse putavit, sed non recte eum iudicasse existimo; nam ex antecedente versu „qui properas evadere casum“ sequi censeo hanc esse sententiam: „Quid properas et detorques oculos a me gemente?“ Verbum enim simplex „torquere“ cum nudo ablativo iunctum non offendere colligas ex hisce similibus locis IV, 21, 2; III, 21, 19 multisque aliis, quos infra in tractando ablativo disiunctionis enumerabo. „Nostro gemitu“ autem per metonymiam pro „me gemente“ usurpatum esse demonstratur exemplis velut: I, 3, 46 „Illa fuit lacrimis ultima cura meis“ (= mihi lacrimanti); I, 20, 15 „error Herculis“ (= „Hercules errans“); V, 6, 72; I, 2, 31 multisque aliis.

Restat, ut ad hunc versum annotem, Lachmannum et Muellerum codicem Groninganum secutos „qui“ pro „quid“ recepisse et mutata insuper interpunctione ita legere: „Miles, ab Etruscis saucius aggeribus qui nostro gemitu turgentia lumina torques etc.“ Sed quominus sic construas, prohibet consuetudo Properti, quem pronomen relativum in quintum removisse enuntiati locum non inveni. Interpretor igitur, ut omnia paucis complectar: „Miles, qui saucius ab Etruscis aggeribus, properas evadere casum, cur detorques oculos a me gemente?“

Peculiarem ablativi instrumentalis usum praebent ei loci, ubi subiectum, quod exspectamus, in ablativum instrumentalem, genetivus autem generis ab illo pendens in subiecti casu ponitur: I, 14, 22 „quid relevant variis serica textilibus“ pro „quid relevant varia textilia sericorum?“ IV, 4, 5 „mihi mille iugis Campania pinguis aratur“ pro „mille iuga Campaniae arantur.“

Similis est illa dicendi ratio, qua ablativus instrumentalis pro genetivo generis ponitur: III, 5, 7 „desit odoriferis ordo mihi lancibus;“ cfr. III, 5, 3; 10, 13; I, 4, 13.

Porro non praetereundum est ablativum instrumenti bis occurrere, ubi fit aliquid a personis: I, 13, 13 „haec ego non rumore malo, non augure doctus“; hic „augure“ sine praepositione „ab“ metri causa positum esse apparet; minus offendimus in v. IV, 22, 11 „tuo propellas remige“. (Cfr. Draeg. h. S. I. p. 547 sq. et Kühner lat. Gr. II. §. 80. A. 9.).

Transeo ad ablativum disiunctionis, quem, cum Schneemannus accurate de verborum compositorum structura disseruerit, paucis absolvam.

Verbis compositis, quae Schneemannus enumeravit ¹⁾, nonnulla addam, quae ille omisit; sunt autem haec: 1) „dividere“; I, 12, 3 „Tum multa illa meo divisa est milia lecto“; 2) „decutere“ IV, 12, 27 „decussa Cydonia ramo“ („ramo“ Schneem. dativum esse putat; sed comparata structura verborum „detrahere, avellere“ nemo dubitabit, quin ablativus sit). 3) „dimittere“ III, 26, 13 „Tu quoniam es magno dimissa periclo“. 4) „surgere“ III, 15, 31 „lecto cum surgeret Hector“. 5) „sevehi“ IV, 2, 21 „Cur tua praescripto sevecta est pagina gyro“. 6) „redire“ II, 3, 22 „terris redit“, Verbum „discedere“ non solum II, 7, 7, sed etiam V, 11, 35 „tuo sic discessura cubili“ occurrit.

Deinde verborum simplicium Propertius cum nudo ablativo iunxit haec:

mittere ²⁾, petere ³⁾, tollere ⁴⁾, pellere ⁵⁾, solvere ⁶⁾, levare ⁷⁾, fugare ⁸⁾, cessare ⁹⁾, cadere ¹⁰⁾, venire ¹¹⁾, pendere ¹²⁾.

Praeter singulares duos ablativos pretii (III, 22, 29 „amplexum persolvit votum“; V, 9, 57 „Magno Tiresias aspexit Pallada“ ¹³⁾) etiam nonnullos locos commemoro, ubi pro praepositione „per“ cum accusativo ablativum temporis legimus: I, 1, 7 „toto anno“; 6, 7 „totis noctibus“; cfr. II, 9, 19; III, 6, 28; 8, 6; 15, 24.

¹⁾ abesse, abigere, abire, avellere, abscedere, deicere, demittere, descendere, desilire, detrahere, edere, egredi, extollere, prodire, discedere, dissidere.

²⁾ III, 21, 19 „me mittere saxo“; 31, 3 (Cat. 17, 23; contra Tib. ter „mittere“ cum nudo ablativo iungit. Streif, p. 21);

³⁾ III, 17, 2 „aqua lacu petita“; cfr. Cat. 66, 83 „petitis iura cubili“;

⁴⁾ III, 28, 9 sq. „tollere nunquam te patietur humo“;

⁵⁾ V, 7, 97 „pelle hederam tumulo“;

⁶⁾ I, 8, 11 „Tyrrhena solvatur funis arena“;

⁷⁾ IV, 1, 9 „me fama levat terra“;

⁸⁾ IV, 2, 11 „Hannibalemque Lares Romana sede fugantes“;

⁹⁾ IV, 12, 47 „cessant sacraria lucis“;

¹⁰⁾ III, 30, 14 „flumina sopito Marone cadunt“;

¹¹⁾ V, 7, 87 „piis venientia portis“ pro „ex portis“;

¹²⁾ IV, 2, 28 „pendebant tympana pumicibus“; 5, 13 „vestem pendere lacertis“; 11, 22; 18, 26; V, 1, 15; 3, 17; 7, 17. Draeg. (I. p. 501 sqq.) e poetis exempla huc pertinentia non attulit.

¹³⁾ Passerati coniectura „Magno“ pro „Magnam“, quod exhibent codd. quin recta sit, vix dubitari potest.